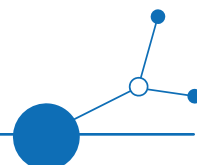

Územní plánování pro přístupný turismus ve venkovských oblastech střední Evropy - Společná strategie

Překlad z anglického originálu vytvořila
Marie Scott (CZEPA)
Finální verze
Leden 2026

Obsah

1. Úvodní shrnutí	2
2. Strategický rámec a ukotvení v Evropském strategickém kontextu	3
3. Cíle, priority a navrhované intervence	5
4. Pilotní aktivity projektu CE-Spaces4All a získané poznatky	7
5. Pokyny pro plánování a realizaci územních strategií přístupného cestovního ruchu	15
5.1 Zapojení zainteresovaných stran a participativní plánování.....	16
5.2 Podpora budování kapacit a vzdělávání: jak pro představitele rozhodovacích struktur, tak pro poskytovatele služeb.....	17
5.3 Přístup založený na důkazech a datech: GIS služby pro představitele plánovacích struktur a uživatele	19
5.4 Propagace digitálních nástrojů v cestovním ruchu, podporovaná EU Digital Compass a Tourism Data Space	20
5.5 Výhled do budoucna: Konzultanti pro přístupnost pro podporu orgánů při plánování a realizaci, včetně monitorování implementace strategie	21
5.6 Spolupráce na certifikačních systémech přístupnosti	22
5.7 Usnadnění přístupu k právům: Evropská karta osob se zdravotním postižením a Evropská parkovací karta.....	23
6. Systematické začleňování a širší uplatnění	24
6.1 Vize	24
6.2 Prezentace výsledků na různých územních úrovních	24
6.3 Udržování spolupráce	25
6.4 Komunikace a propagace	26
6.5 Možnosti financování.....	27
7. Řízení a odpovědnost.....	27
7.1 Rámec implementace	27
7.2 Role a odpovědnosti klíčových aktérů.....	29
7.3 Monitoring, hodnocení a přezkum.....	30
7.4 Udržení spolupráce	31

1. Úvodní shrnutí

Pohraniční regiony ve střední Evropě jsou převážně odlehlé venkovské oblasti, často se slabým dopravním napojením na větší městská centra a s omezenými ekonomickými příležitostmi. Zároveň jsou však bohaté na přírodní a kulturní dědictví a nabízejí únik z rušného městského života, což představuje příležitost pro rozvoj udržitelného cestovního ruchu, podporu místních ekonomik a snižování ekonomických a sociálních nerovností. Současné odhady poukazují na to, že **v Evropské unii žije více než 100 milionů lidí s různým stupněm zdravotního postižení.** Spojením těchto dvou faktorů má přístupný cestovní ruch velký potenciál, přesto jsou osoby se zdravotním postižením často opomíjenou skupinou potenciálních zákazníků.

To je důvod, proč skupina aktérů zaměřených na regionální rozvoj ze střední Evropy spojila své síly v rámci projektu [Interreg Central Europe CE-Spaces4All](#). Cílem projektu je **zlepšit správu a spolupráci víceúrovňových a meziodvětvových aktérů za účelem efektivního územního plánování a realizace přístupného cestovního ruchu pro osoby se zdravotním postižením ve venkovských pohraničních regionech.**

V rámci projektu byly **realizovány pilotní aktivity** ve třech regionech, konkrétně v trilaterální pohraniční oblasti Slovinska, Chorvatska a Maďarska - regionech Pomurje, Međimurje a Zala; v rakousko-českém pohraničí propojujícím Dolní Rakousko a Jižní Moravu; a v Podkarpatském vojvodství, jednom z nejdělejších pohraničních regionů v Polsku. Po identifikaci překážek souvisejících jak s fyzickou, tak s nehmotnou (nefyzickou) přístupností veřejných prostor, stejně jako s bezbariérovými turistickými atrakcemi a službami, se pilotní aktivity zaměřily na **testování různých řešení s cílem zvýšit povědomí o významu inkluze, posílit kapacity partnerů a klíčových aktérů a realizovat společnou terénní spolupráci na podporu zlepšení přístupnosti turistické nabídky v těchto regionech.**

Samozřejmě se během realizace projektu objevilo několik omezujících faktorů. Na jedné straně se v řadě případů jednalo o samotný **nedostatek odpovídající bezbariérové fyzické infrastruktury**, na straně druhé pak o tzv. měkké dovednosti, tedy **nedostatečné kapacity a kompetence rozhodovacích a plánovacích orgánů, a poskytovatelů služeb.** To vede k nízké úrovni uplatňování správných, účinných a smysluplných aspektů přístupnosti v územním plánování.

S ohledem na tyto překážky a na poznatky získané během realizace pilotních aktivit byla vypracována **Spaces4All Společná strategie na podporu územního plánování pro přístupný turismus.** Tento dokument poskytuje doporučení, jak začlenit aspekt přístupnosti do územního plánování souvisejícího s cestovním ruchem a do jeho institucionálního systému, a jak v této oblasti podporovat místní poskytovatele služeb. Klíčová opatření jsou následující:

1. Zapojení zainteresovaných stran a participativní plánování: efektivnější územní plánování pro přístupný cestovní ruch.
2. Podpora budování kapacit a vzdělávání v oblasti přístupnosti: pro rozhodovací orgány a poskytovatele služeb.
3. Přístup založený na důkazech a datech: GIS služby pro aktéry z oblasti plánování služeb a uživatele.
4. Podpora digitálních nástrojů v cestovním ruchu, podporovaná EU Digital Compass a European Tourism Data Space.
5. S výhledem do budoucna: Konzultanti pro přístupnost k podpoře orgánů při plánování a realizaci projektů.
6. Spolupráce na certifikačních systémech přístupnosti.
7. Usnadnění přístupu právům: Evropská karta osob se zdravotním postižením a Evropská parkovací karta.

Závěrem, tato Strategie předpokládá plně inkluzivní turistické regiony ve střední Evropě, kde každá osoba, včetně osob se zdravotním postižením, může plně využívat kulturní, přírodní a rekreační zážitky, včetně odlehlých a venkovských destinací; **venkovský turistický ekosystém, který je přístupný již svým návrhem, inkluzivním záměrem a odolný díky inovacím.**

2. Strategický rámec a ukotvení v Evropském strategickém kontextu

Dne 12. prosince 2006 přijalo Valné shromáždění Organizace spojených národů **Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením** (UNCRPD / Úmluva) s cílem zajistit ochranu práv a důstojnosti osob se zdravotním postižením. Od té doby má Úmluva téměř univerzální ratifikaci - podepsalo ji 193 Smluvních států po celém světě, včetně samotné Evropské unie jako organizace regionální integrace a jejích 27 členských států. Úmluva zahrnuje nejen obecná ustanovení a základní principy, ale také se **přímo zabývá přístupností cestovního ruchu prostřednictvím tří konkrétních článků:**

- Článek 9 - Přístupnost: **Aby mohly osoby se zdravotním postižením žít samostatně a plně se účastnit všech aspektů života:** Smluvní státy musí přijmout vhodná opatření k zajištění přístupu osob se zdravotním postižením, na rovnoprávném základě s ostatními, k fyzickému prostředí, dopravě, informacím a komunikaci, včetně informačních a komunikačních technologií a systémů, a k dalším zařízením a službám otevřeným veřejnosti nebo poskytovaným veřejnosti, jak ve městech, tak na venkově.

- Článek 20 - Osobní mobilita: Smluvní státy přijmou účinná opatření k **zajištění osobní mobility osob se zdravotním postižením s ohledem na zajištění nejvyšší možné míry jejich samostatnosti**.
- Článek 30 - Účast na kulturním životě, rekreaci, volnočasových aktivitách a sportu: Smluvní strany **uznávají právo osob se zdravotním postižením účastnit se kulturního života, a to na rovnoprávném základě s ostatními**, a přijmou veškerá přiměřená opatření k zajištění, aby osoby se zdravotním postižením:
 - měly přístup k informačním materiálům v přístupných formátech;
 - měly přístup k televizním programům, filmům, divadelním a dalším kulturním aktivitám v přístupných formátech;
 - měly přístup na místa kulturních představení či služeb, jako jsou divadla, muzea, kina, knihovny a turistické služby, a pokud možno měly přístup i k památkám a místům národního kulturního významu.

Podpisem Úmluvy Evropská unie právně vyjádřila svůj záměr zajistit plnou účast osob se zdravotním postižením ve společnosti a je nyní zavázána Úmluvu uplatňovat v oblastech, které spadají do kompetence EU. Proto v březnu 2021 Evropská komise přijala **Evropskou strategii pro osoby se zdravotním postižením 2021-2030**, jejímž cílem je podporovat rovné příležitosti a plnou inkluzi osob se zdravotním postižením v Evropě - obecně se jedná o politický rámec pro Evropskou komisi k implementaci Úmluvy. Strategie se konkrétně zaměřuje na *zlepšení přístupu k umění a kultuře, rekreaci, volnočasovým aktivitám, sportu a cestovnímu ruchu*, protože přístupný cestovní ruch je pro osoby se zdravotním postižením klíčový pro podporu jejich účasti ve společnosti a současně také pro podporu socioekonomického rozvoje.

Pokud se na téma podíváme z druhé strany, z pohledu cestovního ruchu, vidíme také strategické dokumenty, které se zabývají přístupností tohoto sektoru, což samozřejmě odpovídá cílům Úmluvy. Evropská komise představila **Transition Pathway for Tourism** dne 4. února 2022, jako součást širší průmyslové strategie EU. Jejím hlavním cílem je urychlit transformaci sektoru cestovního ruchu ve třech klíčových oblastech: zelený, digitální a odolný cestovní ruch. Dokument byl vypracován prostřednictvím procesu spoluvytváření, který zahrnoval více než 30 workshopů a setkání se zainteresovanými stranami - konečný dokument Pathway vymezuje 27 tematických oblastí aktivit, které tvoří páteř **Evropské agendy pro cestovní ruch 2030**, konkrétního pracovního programu pro členské státy, Komisi a zainteresované subjekty. Mezi klíčová témata, v rámci prioritní oblasti „**Odolnost a inkluze**“, je explicitně uvedeno vyzdvihovat důležitost inkluzivního přístupu v cestovním ruchu.

Nicméně, kromě tohoto jasného a přímého propojení je třeba poznamenat, že inkluzivní a přístupný cestovní ruch, a tím i Společná strategie Spaces4All, ovlivňuje prakticky každý pilíř Agendy, a to buď přímo, nebo nepřímo:

- **Prioritní oblast - Podpůrný politický rámec a řízení:** mimo jiné se tato oblast zaměřuje na zlepšení dostupnosti a pokrytí statistikami v cestovního ruchu, stejně jako na podporu spolupráce a rozhodování založeném na datech. Projekt Spaces4All se přímo podílí tím, že podporuje GIS služby pro aktéry z oblasti plánování a uživatele, a dále podporuje zapojení Konzultantů pro přístupnost k podpoře orgánů při plánování a realizaci projektů.
- **Prioritní oblast - Zelená transformace:** tato oblast zahrnuje cíl zvýšit počet ubytovacích zařízení oceněných ekologickými nebo obdobnými dobrovolnými certifikáty. Projekt Spaces4All podporuje spolupráci na schématech certifikace přístupnosti.
- **Prioritní oblast - Digitální transformace:** cílem této oblasti je podporovat a účastnit se sdílení dat relevantních pro cestovní ruch s cílem podpořit inovativní služby. Projekt Spaces4All k tomuto přispívá a zároveň podporuje využívání otevřených datových sad o přístupnosti turistických lokalit a služeb.
- **Prioritní oblast - Odolnost a inkluze:** zde se nachází přímé propojení zmíněné výše prostřednictvím klíčového tématu „přístupnost turistických služeb“; dále se projekt Spaces4All zaměřuje na propagaci výhod Evropské karty osob se zdravotním postižením a Evropské parkovací karty.
- **Prioritní oblast - Dovednosti a podpora transformace:** tato oblast je zaměřena jak na příslušné veřejné orgány, tak na poskytovatele služeb. V souladu s dokumentem Pact for Skills in Tourism, iniciativou Evropské komise v rámci European Skills Agenda, projekt Spaces4All podporuje budování kapacit a vzdělávání pro rozhodovací orgány a poskytovatele služeb, stejně jako zapojení zainteresovaných stran a participativní plánování.

Prostřednictvím výše uvedeného jasného logického řetězce přispívá Společná strategie Spaces4All k vizi cestovního ruchu Evropské unie a k principům stanoveným v *Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením*, a tím i k aktivní účasti našich spoluobčanů se zdravotním postižením ve společnosti. Doufejme, že dalšího pokroku bude možné dosáhnout prostřednictvím zvyšování povědomí, a to jak ze strany rozhodovacích orgánů, tak i poskytovatelů služeb.

3. Cíle, priority a navrhované intervence

Hlavním cílem strategie je vytvořit **inkluzivní, udržitelnou a konkurenceschopnou nabídku cestovního ruchu ve venkovských oblastech**, která bude přístupná pro všechny, bez ohledu na zdravotní postižení.

K dosažení tohoto hlavního cíle jsou definovány následující specifické **střednědobé cíle**:

- **Zajištění a zlepšení přístupnosti turistické infrastruktury a turistických lokalit**, tak aby byla bezpečná a dostupná pro všechny.
- **Realizace školení a programů ke zvyšování povědomí** pro rozhodovací orgány a poskytovatele služeb, které představí úkoly spojené s přístupností, potřeby osob se zdravotním postižením a vhodné způsoby komunikace s nimi.
- **Zlepšení přístupnosti digitálních nástrojů a platforem**, včetně webových stránek, mobilních aplikací, inovativních řešení a online rezervačních systémů.
- **Zavádění a využívání pomocných zařízení a technologií**, jako jsou indukční smyčky, audio průvodci nebo jiná podpůrná řešení.
- **Pořádání inkluzivních turistických programů a akcí**, které jsou přístupné a užitečné pro všechny, bez ohledu na individuální schopnosti.
- **Zavádění mechanismů monitorování a hodnocení** pro sledování pokroku a zajištění odpovědnosti.

Pro dosažení konkrétních cílů je nutné stanovit **priority**, které zajistí naplnění těchto cílů a poskytnou směr pro související opatření a zásahy. Tyto priority jsou následující:

Priorita 1: Inkluzivní plánování a řízení

Posílení participativního plánování a zajištění smysluplného zapojení osob se zdravotním postižením a jejich zástupných organizací.

Priorita 2: Budování kapacit a rozvoj dovedností

Zajištění školení pro rozhodovací orgány a poskytovatele služeb, zlepšení znalostí o standardech a koncepcích přístupnosti, inkluzivním poskytování služeb a vhodné komunikaci.

Priorita 3: Rozhodování na základě dat a digitální inovace

Podpora využívání GIS řešení, digitálních nástrojů pro cestovní ruch a účasti v European Tourism Data Space za účelem zlepšení plánování a viditelnosti bezbariérových služeb.

Priorita 4: Přístupná infrastruktura a služby

Odstraňování fyzických a informačních bariér v ubytovacích zařízeních, kulturních institucích, dopravě, přírodních atrakcích apod.

Priorita 5: Komunikace a propagace

Zvyšování povědomí o přístupném cestovním ruchu, vypracování strategie značky a zajištění efektivní komunikace nabídky přístupných služeb mezinárodnímu publiku.

Priorita 6: Monitorování a hodnocení

Zavedení indikátorů, referenčních hodnot a mechanismů zpětné vazby k měření pokroku, zajištění odpovědnosti a podpoře kontinuálního zlepšování.

Realizace výše uvedených priorit bude podpořena pilotními aktivitami uvedenými v kapitole 4 a strategickými a praktickými pokyny uvedenými v kapitole 5. Tyto piloty a pokyny společně ukazují, jak lze přístupnost účinně integrovat do územního plánování cestovního ruchu, jeho řízení a poskytování služeb.

Poskytují ověřená a přenositelná opatření - od iniciativ participativního plánování a školení až po digitální inovace a certifikaci přístupnosti - která slouží jako konkrétní oblasti intervencí k dosažení cílů této Strategie.

Tímto způsobem Strategie zajišťuje, že navrhovaná opatření nejsou pouze teoretická, ale také založená na reálných příkladech a přenositelných řešeních, která byla testována ve venkovských regionech střední Evropy.

4. Pilotní aktivity projektu CE-Spaces4All a získané poznatky

Cestovní ruch je důležitým motorem spokojenosti a společenské participace. Slouží jako prostředek k individuálnímu i kolektivnímu naplnění a měl by být přístupný všem osobám - bez ohledu na to, zda žijí se zdravotním postižením. Pro osoby vyžadující bezbariérové prostředí však rovnoprávná účast na cestovním ruchu často zůstává značnou výzvou.

Skupina osob se zdravotním postižením je různorodá a není snadno definovatelná. Podle Světové zdravotnické organizace (WHO) žije více než 16 % světové populace - přibližně 1,3 miliardy lidí - s nějakou formou zdravotního postižení, tedy jeden ze šesti lidí. V Evropské unii nejnovější oficiální údaje udávají, že v roce 2024 žilo 23,9 % populace ve věku 16 let a více s nějakou formou zdravotního postižení nebo s funkčním omezením (Eurostat, 2024). Ačkoli se čísla liší podle jednotlivých zemí, tento podíl odpovídá odhadu více než 100 milionů lidí žijících se zdravotním postižením v EU.

Turistická infrastruktura, produkty a služby často nejsou navrženy s ohledem na tyto potřeby, což vytváří bariéry pro zákazníky jak v rozvinutých, tak v rozvíjejících se ekonomikách. Přesto si 70 % osob se zdravotním postižením v EU může dovolit cestovat. To ukazuje, že přístupný cestovní ruch není pouze otázkou sociální inkluze, ale představuje také významnou ekonomickou příležitost.

Odhady potenciální poptávky po cestovním ruchu generované osobami se zdravotním postižením jsou často neúplné - většina dostupných analýz se zaměřuje pouze na Evropu - a čísla se značně liší, pokud jde o počet potenciálních cestovatelů. Přesto panuje široký konsensus, že se tato poptávka vyznačuje několika typickými znaky:

- Stále rostoucí - pokračuje v nárůstu se zlepšující se situací v infrastruktuře, informacích a službách.

- Efekt více zákazníků - u každého cestovatele se zdravotním postižením obvykle cestuje v průměru 1,5 doprovodných osob.
- Pozitivní branding destinace - přístupný cestovní ruch může zlepšit celkový obraz a reputaci destinace.
- Snížení sezónnosti - pomáhá zmírnit výrazné sezónní výkyvy některých destinací.
- Vyšší ekonomický dopad - v průměru generuje vyšší příjmy než konvenční cestovní ruch.

Situace ve střední Evropě odráží tyto širší trendy. Přístupný cestovní ruch nadále čelí řadě výzev, avšak při zavedení vhodných opatření má potenciál přinést konkrétní ekonomické a sociální přínosy místním komunitám i celé společnosti.

Při zohledňování osob se zdravotním postižením je důležité zahrnout také jejich rodinné příslušníky a osobní asistenty či tlumočníky, protože často cestují společně, čímž se tato skupina řadí mezi jedny z největších, přesto však často nedoceněných segmentů trhu v cestovním ruchu. Poptávka osob se zdravotním postižením a starších osob se ročně odhaduje na desítky milionů cest za dovolenou po celé Evropě, navzdory tomu, že je frekvence a kvalita dovolené často omezena bariérami.

Podle průzkumu z roku 2025, který provedly MMGY Travel Intelligence, European Network for Accessible Tourism (ENAT) a World Travel & Tourism Council (WTTC), téměř 46 % evropských cestovatelů s požadavky na bezbariérovost podnikne alespoň jednu

mezinárodní cestu za rekreací ročně, přičemž se při svých cestách pravidelně setkávají s překážkami v přístupnosti. Studie zdůrazňuje, že největší výzvy souvisejí s dopravou a přístupem k informacím: mnoho cestovatelů má potíže na letištích a nádražích, a informace o přístupnosti jsou často neúplné nebo nespolehlivé.

V zemích střední Evropy (např. Maďarsko, Slovinsko, Rakousko, Česká republika, Polsko apod.) lze nejvýznamnější bariéry identifikovat v následujících oblastech:

- Fyzická přístupnost: velká část budov, ubytovacích zařízení, dopravních uzlů a přírodních atrakcí je buď nepřístupná, nebo jen částečně přístupná.
- Informační bariéry: turisté mají často problém najít spolehlivé a relevantní informace o přístupnosti služeb, nebo online platformy nesplňují požadavky na přístupnost.
- Postojové a kapacitní nedostatky: poskytovatelé služeb a místní rozhodovací orgány často postrádají adekvátní znalosti a příležitosti ke vzdělání, kde by byly představeny potřeby osob se zdravotním postižením. To snižuje kvalitu služeb i celkovou atraktivitu destinace.

- Nesourodá regulace: existují významné rozdíly mezi zeměmi střední Evropy v oblasti standardů přístupnosti, mechanismů monitorování a systémů pobídek.

Současně přístupný cestovní ruch přináší několik příležitostí, z nichž některé budou podrobněji rozpracovány v kapitole 5:

- Ekonomický potenciál: trh tvořený osobami se zdravotním postižením a seniory generuje rostoucí a stabilní poptávku po turistických službách.
- Inovace a digitalizace: nové digitální nástroje, mobilní aplikace a řešení s pomocí geografických informačních systémů (GIS) mohou osobám se zdravotním postižením usnadnit orientaci a zlepšit jejich zážitek z cestování.
- Networking a sdílení znalostí: projekty jako Spaces4All vytvářejí příležitosti ke shromažďování a přizpůsobování osvědčených postupů a k posílení spolupráce na místní a regionální úrovni.
- Zvyšování povědomí a vzdělávání: prostřednictvím školicích iniciativ a projektů získají osoby v rozhodovacích orgánech a turistických službách přístup k edukačním materiálům a strategiím, které mohou přinést dlouhodobé a udržitelné změny v turistickém sektoru.

Na základě tohoto kontextu projekt Spaces4All testoval konkrétní řešení prostřednictvím série pilotních aktivit realizovaných na různých místech střední Evropy. Tyto piloty poskytly cenné poznatky, jak lze prakticky řešit problémy přístupnosti, a představily přístupy, které nejen zlepšují cestovatelský zážitek osob se zdravotním postižením, ale také zvyšují celkovou kvalitu a inkluzivitu destinací. Následující část představuje hlavní pilotní aktivity, které zdůrazňují řešení, jež lze replikovat nebo rozšířit v jiných kontextech.

- **Slovinsko-chorvatsko-maďarská pilotní oblast**

- **Slovinské pilotní projekty:**

- 1. Program přístupného cestování pro všechny:**

Cílem pilotního projektu je vyvinout program přístupného cestování, který nabízí turistické zážitky dostupné pro osoby s různými typy zdravotního postižení (mentálním, smyslovým a psychosociálním). Program byl vyvinut v několika krocích: mapování dobrých příkladů v Evropě, pilotní testování míst a aktivit za účasti osob se zdravotním postižením a zpřesňování programu prostřednictvím konzultací s relevantními organizacemi. Síla pilotu spočívá v integraci potřeb více skupin osob s postižením, v řešení reálných

požadavků prostřednictvím spolupráce s organizacemi zastupujícími osoby se zdravotním postižením a v jeho využití jako modelu, který lze snadno přizpůsobit i v jiných regionech.

2. Sada přenosných audio smyček pro inkluzivní cestovní ruch:

V rámci pilotního projektu bylo pro zdravotnická zařízení a nemocnice v regionu Pomurje ve Slovinsku zakoupeno šest přenosných audio smyček, které poskytují užitečné řešení jak pro místní obyvatele, tak pro turisty v případě potřeby. Při výběru vhodného vybavení a určení příjemců zařízení spolupracoval projektový tým se Spolkem neslyšících a sluchově postižených Pomurje.

Výhody pilotního projektu zahrnují okamžité a viditelné zlepšení přístupnosti, nízké náklady a flexibilitu a posílení spolupráce mezi sektory cestovního ruchu, zdravotnictví a organizacemi zastupujícími osoby se zdravotním postižením.

3. Sada nástrojů k pořádání inkluzivních konferencí:

Cílem bylo vyvinout sadu nástrojů pro inkluzivní cestovní ruch. Tato sada poskytuje příklad, jak organizovat akce zaměřené na inkluzivitu - od stanovení cílů, přes samotnou realizaci, až po vyhodnocování dlouhodobých dopadů. Obsahuje vzorový program, kontrolní seznam požadavků na logistiku a přístupnost, šablony pro komunikaci a nástroje pro hodnocení.

Síla pilotního projektu spočívá v jeho komplexním přístupu: čerpá ze zkušeností z několika zemí a různých sektorů, aktivně zapojuje osoby se zdravotním postižením a jejich organizace. To zajišťuje zaměření na reálné potřeby a poskytuje model, který lze replikovat i v jiných regionech při organizaci inkluzivních akcí a k docílení dlouhodobého dopadu.

○ Chorvatské pilotní projekty:

1. Sada nástrojů pro simulaci lidské empatie

Cílem pilotního projektu je zvyšovat povědomí a podporovat empatii tím, že účastníkům umožní prakticky zažít každodenní výzvy, kterým čelí osoby se zdravotním postižením. Sada nástrojů obsahuje invalidní vozíky, slepecké hole a scénáře komunikačních bariér, které účastníkům umožňují absolvovat překážkové dráhy a zapojit se do simulací reálných situací. Projekt podporuje porozumění, dialog a motivuje účastníky k podpoře inkluzivních iniciativ v komunitě.

2. Průvodce přístupným turismem v regionu Međimurje:

Pilotní projekt se zaměřuje na vypracování praktického průvodce pro poskytovatele turistických služeb, který má zajistit, aby jejich služby a zařízení byly přístupné a vstřícné všem návštěvníkům, včetně osob se zdravotním postižením. Průvodce zahrnuje fyzické úpravy, komunikační strategie, školení personálu a využití podpůrných technologií. Důraz je kladen na flexibilitu, individuální přístup a kontinuální zpětnou vazbu. Součástí jsou také kontrolní seznamy, doporučení pro značení a příklady dobré praxe, které podporují účinnou implementaci opatření zajišťujících přístupnost.

3. Sada nástrojů pro simulaci lidské empatie: „V kůži osob se zdravotním postižením“:

Tato sada nástrojů podporuje interaktivní workshopy pro pracovníky v cestovním ruchu, při nichž účastníci simulují zkušenosti osob s tělesným, smyslovým a komunikačním postižením. Účastníci se zapojují do praktických aktivit s využitím pomůcek, jako jsou pásky na oči, invalidní vozíky a špunty do uší. Poté následují pokyny a reflexní otázky ke zvýšení povědomí. Pilotní projekt podporuje inkluzivní

postoje a inspiruje k praktickým zlepšením turistických služeb, čímž vytváří více přístupné a vstřícné prostředí.

4. Sada nástrojů pro zlepšení přístupnosti vstupů do objektů:

Pilotní projekt poskytuje veřejným institucím a turistickým zařízením krok za krokem průvodce při odstraňování fyzických bariér u vstupů do budov. Průvodce pokrývá celý proces - od počátečního posouzení přes realizaci až po komunikaci provedených zlepšení. Sada nástrojů klade důraz na zapojení zainteresovaných stran, dodržování právních norem a transparentní komunikaci, aby bylo zajištěno, že úpravy přístupnosti budou účinné a dlouhodobě udržitelné.

o Maďarské pilotní projekty:

1. Vývoj a propagace přístupných turistických tras pro osoby s omezenou schopností pohybu:

Cílem aktivity je vytipovat a zpropagovat turistické trasy přístupné pro návštěvníky s omezenou pohyblivostí. Jedná se o takové trasy, které mohou být bezpečně využity zákazníky na invalidních vozících, a to buď samostatně nebo s asistencí. Popisy tras poskytují podrobné informace o délce, náročnosti a infrastruktuře jednotlivých tras. Během výběru a plánování tras probíhala úzká spolupráce s organizacemi zastupujícími osoby se zdravotním postižením, stejně jako s provozovateli lokalit, a uživatelé invalidních vozíků se aktivně zapojují do testování vytipovaných tras.

Smyslupnost pilotního projektu spočívá v nabídce autentického, přírodního a inkluzivního zážitku, přístupného pro více cílových skupin (osoby s omezenou pohyblivostí, starší návštěvníky, rodiny s kočárky a zrakově postižené osoby). Připravené popisy a mapy budou publikovány na různých platformách, což zajistí širokou dostupnost.

2. Společný slovinsko-chorvatsko-maďarský pilotní projekt:

V přeshraniční oblasti bylo vytvořeno propagační video, ve kterém jsou představeny místní bezbariérové turistické atrakce, včetně hotelů, venkovských pohostinských zařízení, muzeí a dalších zajímavých lokalit. Jeho cílem je ukázat široké možnosti, které venkovská oblast nabízí návštěvníkům se zdravotním postižením - ať už se jedná o omezení pohyblivosti, zrakové či sluchové postižení - a zajistit, že si každý najde smysluplné volnočasové aktivity.

- **Rakousko-česká pilotní oblast**

Průvodce přístupnosti: Informační portál pro poskytovatele

Poskytuje nástroje, které podporují poskytovatele turistických služeb při zveřejňování informací o přístupnosti, jež jsou relevantní a užitečné pro zákazníky s omezenou schopností pohybu (senioři, osoby na invalidních vozících, rodiny s malými dětmi).

Tato online platforma obsahuje:

1. Návod k vytvoření Průvodce přístupnosti podly typu zařízení

Pilotní projekt vyvinul a otestoval návody pro poskytovatele turistických služeb, které pomáhají pokrýt základní atributy přístupnosti zařízení a poskytují tak spolehlivé informace návštěvníkům se zdravotním postižením. Pilot zahrnuje tři návody (ubytování, gastronomie a turistické atrakce), které obsahují příklady, fotografie a postupy krok za krokem k vytvoření Průvodce přístupnosti.

Projekt testoval návody, které poskytují pokyny pro poskytovatele služeb, jaké informace zveřejňovat pro skupinu zákazníků s omezenou pohyblivostí. Struktura tohoto konceptu se však v budoucnu může rozšířit i pro další typy postižení. Atributy přístupnosti lze jednoduše přidat podle konkrétní skupiny osob s postižením. Cílem je naučit poskytovatele služeb, že zveřejňování informací o přístupnosti je standardní praxí přístupného turismu.

2. Praktický video návod

Video tutorial krok za krokem představuje jednotlivé části Průvodce přístupnosti a vysvětluje, jak si jej může jakýkoliv provozovatel turistického zařízení snadno vytvořit. Video také obsahuje příklady fotografické dokumentace atributů přístupnosti a řeší možné překážky, na které lze při tvorbě Průvodce narazit.

3. Průvodce přístupnosti - ikonka na web

Jednotná prezentace informací o přístupnosti je důležitá, aby se zákazníci mohli snadno orientovat na webových stránkách turistických zařízení. Proto je na platformě k dispozici oficiální ikona Průvodce přístupnosti, kterou zde lze stáhnout, a je nabízena v několika barevných variantách. Ladí tak s různými designy webových stránek.

4. Průvodce přístupnosti

Pilotní projekt se zaměřuje na dostupnost informací o bezbariérovosti turistických zařízení prostřednictvím Průvodce přístupnosti. Poskytováním základních informací a fotografií umožňuje Průvodce zákazníkům s omezenou pohyblivostí činit informovaná rozhodnutí a pohodlně plánovat své cesty. Online platforma zároveň poskytuje příklady již zveřejněných Průvodců přístupností, aby tak podpořila zájem o tento koncept.

Hodnota projektu spočívá v jasném prezentování atributů přístupnosti a v podpoře samostatného cestování osob se zdravotním postižením. Ačkoli je Průvodce v současnosti testován na potřebách osob s omezenou pohyblivostí, v budoucnu může být

rozšířen i na další skupiny osob s postižením a slouží tak jako model pro sdílení komplexních informací o přístupnosti.

5. Příběh poskytovatele: Jak Průvodce přístupnosti přináší výhody turistickým podnikům i zákazníkům

Průvodce přístupnosti přináší mnoho výhod jak pro zákazníky, tak pro poskytovatele turistických služeb. Ve videu majitel hotelu hovoří o těchto výhodách pro svůj podnik.

6. Marketing

Obsahuje pokyny pro poskytovatele služeb, jak propagovat svůj přístupný podnik u zákazníků se zdravotním postižením.

Vzdělávání

1. Webináře pro poskytovatele turistických služeb

V rámci projektu jsou pro poskytovatele turistických služeb organizovány online webináře, které ukazují, jak vytvořit Průvodce přístupnosti. Účastníci získávají podrobné informace o obsahu jednotlivých kapitol Průvodce a instrukce o správném dokumentování atributů přístupnosti.

Výhodou pilotního projektu je, že webináře jsou realizovány online, což je finančně efektivní a zároveň umožňuje oslovit širší a různorodější publikum. Obsah a formát webináře lze navíc snadno využít i v jiných regionech.

2. Webináře pro organizace v cestovním ruchu

Pro rozšíření nového konceptu Průvodců přístupnosti mezi poskytovateli turistických služeb je zásadní jeho představení také autoritám zodpovědným za rozvoj cestovního ruchu v regionu. V rámci projektu jsou organizovány online webináře, které zdůrazňují důležitost informování o přístupnosti a tím budování důvěry a předvídatelnosti pro zákazníky se zdravotním postižením.

Konzultace pro poskytovatele turistických služeb

1. Konzultace v terénu

Během pilotního projektu probíhají konzultace přímo u poskytovatelů turistických služeb, při kterých jsou připravovány podklady pro záznamy atributů přístupnosti do Průvodce přístupnosti. Konzultanti poskytují například asistenci při fotografování vstupů do budov a stavu přístupnosti toalet. Konzultanté na invalidních vozících se také podílejí na tvorbě popisů atributů bezbariérovosti pro Průvodce přístupnosti.

Konzultace nabízejí individuální podporu, posilují angažovanost poskytovatelů, podporují budování vztahů, poskytují okamžitou zpětnou vazbu a vytvářejí cenné příležitosti k učení.

2. Poradenství

V rámci projektu mohou poskytovatelé služeb v pilotní oblasti získat podporu od projektového týmu v souvislosti s informováním o přístupnosti. Tuto podporu využívají především při tvorbě Průvodce přístupnosti svého zařízení. Rovněž ji využívají při zveřejňování Průvodce na svých internetových stránkách.

Propagační materiály

1. Leták pro zákazníky - Znojmo a Weinviertel bez bariér

Pro zákazníky z regionů Znojmo a Weinviertel byli vytvořeny letáky, které publikují přístupná turistická místa a trasy pro návštěvníky s omezenou pohyblivostí a seniory. Leták obsahuje údaje o přístupných lokalitách, vyhrazených parkovacích místech pro invalidy, toaletách, potřebě asistence a náročnosti tras.

Letáky obsahují také QR kódy, které odkazují na digitální platformy (např. VozejkMap, web Weinviertel) pro získání dalších informací. Tištěné kopie jsou k dispozici v informačních centrech a u místních poskytovatelů služeb, a lze je také prohlížet online.

2. Leták pro poskytovatele turistických služeb - Průvodce přístupnosti

Leták představuje výhody Průvodce přístupnosti a nabízí jednoduchý návod pro jeho vytvoření. Pomocí QR kódu poskytuje přístup k online platformě (*Průvodce přístupnosti: Informační portál pro poskytovatele*). Publikace má za cíl poskytnout poskytovatelům služeb jasné a jednotné pokyny a podporovat tak správnou a standardizovanou přípravu Průvodce přístupnosti. Tím lze usnadnit samostatné plánování cest osobám se zdravotním postižením.

3. Vzdělávací video pro přizpůsobení turismu osobám se zrakovým postižením

Vzdělávací video pro zvyšování povědomí pro poskytovatele turistických služeb a orgány cestovního ruchu ukazuje, jak lze turistické zážitky přizpůsobit potřebám osob se zrakovým postižením. Video bylo natočeno v Eggenburgu v regionu Weinviertel a sleduje den dvou účastníků s různými zrakovými omezeními. Ukazuje na možné bariéry a způsoby, jak je minimalizovat nebo odstranit, a zároveň ilustruje správnou komunikaci s osobami se zrakovým postižením. Video slouží jako efektivní nástroj pro zvyšování povědomí. Připravuje se také krátká anglická verze pro mezinárodní využití.

• Polská pilotní oblast

1. VR brýle s 360° zobrazením

Pilotní projekt se zaměřuje na použití VR brýlí a 360° zobrazením pro návštěvníky s omezenou pohyblivostí a uživatele invalidních vozíků, což jim zprostředkovává virtuální návštěvu míst a aktivit, která by jinak byla kvůli fyzickým bariérám nepřístupná. Filmy například představují přízemí zámku Łańcut nebo aktivity v MedyniaGłogowska

keramickém centru, a poskytují návštěvníkům plně pohlcující a realistický zážitek prostřednictvím VR technologie.

Hodnota pilotního projektu tkví ve zvýšení přístupnosti, využití moderní a atraktivní technologie a posílení image kulturních institucí jako inkluzivních a inovativních.

2. Systém průvodce pro turisty

Cílem pilotního projektu je zavést digitální systém průvodce, který umožní návštěvníkům se sluchovým postižením plně si užít komentované prohlídky v hlučných nebo akusticky náročných prostorách. Systém se skládá z vysílače a přijímačů, což umožňuje mobilní a flexibilní použití, zvyšuje komfort návštěvníků a posiluje inkluzivní image instituce. Mezi jeho výhody patří také možnost přilákání nových skupin návštěvníků.

5. Pokyny pro plánování a realizaci územních strategií přístupného cestovního ruchu

Tato kapitola nabízí **praktická a strategická doporučení** pro místní a regionální správní a plánovací orgány a aktéry v cestovním ruchu, jak **začlenit přístupnost do územního rozvoje cestovního ruchu** ve venkovských oblastech střední Evropy. Vychází z poznatků získaných v rámci projektu, ověřených pilotních řešení a rámců EU pro inkluzivní a udržitelný cestovní ruch. Jejím cílem je podpořit tvorbu a realizaci **strategií přístupnosti**, které jsou **orientované na budoucnost, zaměřené na lidi a založené na místních charakteristikách**.

Pokyny se zaměřují na **klíčové předpoklady systémové změny**: zapojení zainteresovaných stran, budování kapacit, plánování založené na datech, digitální inovace a institucionální podporu. Kapitola rovněž **zdůrazňuje význam nově vznikajících rolí** (např. **Konzultantů pro přístupnost**), sladění s iniciativami EU (jako jsou Pact for Skills a Evropská karta osob se zdravotním postižením) a **posílení spolupráce na certifikačních systémech přístupnosti** s cílem zajistit **konkrétní a dlouhodobý dopad**.

Realizaci a naplnění pokynů představených v této kapitole podporují **pilotní aktivity** uvedené v kapitole 4, které byly realizovány v rámci projektu. Tyto piloty slouží jako **praktické příklady** pro představitele rozhodovacích struktur, stejně jako pro zainteresované organizace a poskytovatele služeb usilující o rozvoj přístupného cestovního ruchu. Pilotní akce přinesly **cenné poznatky** o výzvách a řešeních spojených s rozvojem přístupného cestovního ruchu na místní a regionální úrovni. Umožnily **otestovat různé přístupy** - od participativního plánování a zapojení zainteresovaných stran až po digitální a daty podložené inovace.

Iniciativy, jako jsou **Inclusive Tourism Toolbox** a **Empathy Simulation Toolkit**, poukázaly na klíčovou roli školení a zvyšování povědomí, zatímco **Web Accessible Viewer (WAV)**, nástroj založený na GIS, ukázal význam plánování založeném na datech a důkazech. Digitální inovace - včetně turistických zážitků zprostředkovaných technologií VR a **Accessibility Information Toolkit for Service Providers** - indikovaly, že technologie může podporovat inkluzivitu. Konzultace s poskytovateli v terénu poukázaly na potenciál zavedení role Konzultanta pro přístupnost, který by zajistil profesionální a precizní implementaci zlepšení v oblasti přístupnosti.

Tyto zkušenosti přímo přispěly k vytvoření principů a doporučení uvedených v této kapitole, čímž je zajištěno, že pokyny nabízejí nejen teoretický rámec, ale také praktická, přenositelná řešení, která lze aplikovat i v jiných regionech.

5.1 Zapojení zainteresovaných stran a participativní plánování

Efektivní územní plánování přístupného cestovního ruchu musí být založeno na širokém a smysluplném zapojení zainteresovaných stran. Kromě místních orgánů, poskytovatelů turistických služeb a tvůrců politik je nezbytná také aktivní účast osob se zdravotním postižením (OZP) a jejich zastupujících organizací. Zkušenosti a znalosti osob se zdravotním postižením jsou nenahraditelné při identifikaci skutečných potřeb, určování prioritních zásahů a spoluvytváření řešení, která jsou zároveň praktická a také inkluzivní.

Participativní plánování zajišťuje, že přístupný cestovní ruch není plánován pro osoby se zdravotním postižením, ale ve spolupráci s nimi. Tento přístup podporuje pocit vlastnictví, relevanci a dlouhodobou udržitelnost implementovaných opatření.

Doporučuje se, aby byl zapojen co nejširší okruh organizací zastupujících osoby se zdravotním postižením - včetně těch, které reprezentují osoby s pohybovým, zrakovým či sluchovým postižením, stejně jako osoby s intelektuálním či psychosociálním postižením - a to ve všech fázích plánování, od hodnocení potřeb až po evaluaci projektu.

Pro implementaci tohoto participativního přístupu v malých i velkých iniciativách se doporučují následující kroky:

- Kulaté stoly a konzultace o přístupnosti, zahrnující místní organizace zastupující osoby se zdravotním postižením a jednotlivce s praktickou zkušeností;
- Workshopy zaměřené na přístupnost v cestovním ruchu, propojující zástupce veřejného, soukromého a občanského sektoru;
- Kreativní workshopy pro společné navrhování a idea labs, kde jsou potřeby osob se zdravotním postižením prezentovány vedle stávající nabídky cestovního ruchu. Tyto aktivity pomáhají poskytovatelům služeb pochopit konkrétní požadavky na přístupnost a typ informací, které je třeba jasně komunikovat;

- Trvalá spolupráce s národními radami osob se zdravotním postižením a zastřešujícími organizacemi, které tyto osoby zastupují na regionální i místní úrovni, čímž je zajištěna shoda s národními a evropskými rámcovými politikami.

Kromě toho by **obce a orgány činné v plánování** měly zřizovat **místní poradní orgány pro přístupnost** nebo zahrnout odborníky na zdravotní postižení do stávajících rozvojových rad, jak stanoví **článek 4.3 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením**. Tyto struktury zajistí **kontinuitu, institucionální učení a odpovědnost** i nad rámec jednotlivých projektů.

5.2 Podpora budování kapacit a vzdělávání: jak pro představitele rozhodovacích struktur, tak pro poskytovatele služeb

Představitelé rozhodovacích struktur a poskytovatelé turistických služeb často **postrádají dostatečné znalosti o standardech přístupnosti, dostupných řešeních a skutečných potřebách osob se zdravotním postižením**. Poskytovatelé služeb - včetně majitelů ubytování, restaurací a provozovatelů turistických atrakcí - **často nevědí, co skutečná přístupnost obnáší**, a to z hlediska **digitálního** (např. přístupné webové stránky, rezervační systémy, využití piktogramů apod.), **komunikačního** či **postojového**. Tento nedostatek porozumění může vést k **špatně navrženým projektům a nepoužitelným řešením**, což nakonec způsobuje **frustraci a nespokojenost zákazníků**.

Proto je **budování kapacit a cílené školení** nezbytné pro **udržitelný rozvoj přístupného cestovního ruchu**. Získání **správných dovedností** - včetně **ekologických a digitálních kompetencí, inkluzivních postojů a mezisektorové spolupráce** - je zásadní pro poskytovatele služeb i tvůrce rozhodnutí, aby mohli **efektivně reagovat na budoucí výzvy**.

Dokumenty **EU Pact for Skills** a **Tourism Transition Pathway** oba zdůrazňují význam rozsáhlých školicích iniciativ napříč celým ekosystémem, zejména v sektoru cestovního ruchu. Tyto rámce kladou důraz na:

- potřebu dovedností pro zelenou a digitální transformaci,
- posílení kompetencí v oblasti inkluze a přístupnosti,
- a význam spolupráce napříč sektory pro zavádění smysluplných změn.

Cílem je zajistit, aby školicí programy byly flexibilní a rychle přizpůsobitelné - v souladu s principy celoživotního učení. Školicí programy v rámci **EU Pact for Skills** mohou poskytovatelům služeb pomoci získat praktické znalosti. Například mnoho poskytovatelů často neví, jak správně komunikovat s hosty s různými typy zdravotního postižení, nebo jaké základní požadavky musí být splněny, aby byla zajištěna technická, fyzická či

digitální přístupnost. S těmito znalostmi a zlepšením přístupnosti turistických služeb lze výrazně zlepšit zážitek návštěvníků, rozšířit cílové skupiny a posílit celkovou konkurenceschopnost destinace.

Program se nezaměřuje pouze na poskytovatele služeb - jeho cílem je také zvyšovat povědomí mezi představiteli rozhodovacích a plánovacích struktur. Přístupnost na systémové úrovni lze dosáhnout pouze tehdy, pokud ti, kdo se podílejí na plánovacích a rozvojových procesech, chápou význam inkluze. EU Pact for Skills rovněž podporuje zapojení aktérů veřejného sektoru do sektorových partnerství a školicích iniciativ.

Dalším klíčovým prvkem této podkapitoly je **Tourism Transition Pathway (TTP)**, jeden ze základních pilířů **strategie EU pro rozvoj cestovního ruchu do roku 2030**. Dokument poskytuje **konkrétní doporučení, jak může být sektor cestovního ruchu udržitelnější, digitálně vyspělejší a odolnější**. Jako zásadní součást navrhovaných opatření ukládá **budování kapacit, školení a sdílení znalostí**.

Podobně jako EU Pact for Skills, **TTP zdůrazňuje**, že transformace může být úspěšná **pouze tehdy, pokud mají osoby pracující v cestovním ruchu - včetně tvůrců rozhodnutí a poskytovatelů služeb - odpovídající znalosti a dovednosti**. Doporučené **sady dovedností** se zaměřují nejen na **udržitelné postupy a využívání digitálních nástrojů**, ale také na **zajištění inkluzivity a přístupnosti služeb**. Je rovněž **nezbytné**, aby takové **školicí programy byly zakotveny v národních a regionálních strategiích rozvoje cestovního ruchu**.

Dalším klíčovým poznatkem TTP je nutnost **úzké spolupráce mezi vzdělávacími institucemi, poskytovateli služeb v cestovním ruchu, tvůrci politik a organizacemi občanské společnosti**. Tato partnerství pomáhají zajistit, že školicí programy jsou praktické, místně relevantní a přizpůsobené konkrétním potřebám.

A závěrem, dokument rovněž zdůrazňuje, že cestovní ruch může být skutečně udržitelný a konkurenceschopný pouze tehdy, pokud je přístupný pro všechny, včetně osob se zdravotním postižením. K tomu jsou nezbytné aktivity zvyšující povědomí, odpovídající školení a rozvoj standardů.

Pokud jde o školení, je obzvláště důležité zapojit osoby se zdravotním postižením a/nebo jejich zástupné organizace do návrhu a tvorby obsahu školicích programů, aby programy účinně reagovaly na skutečné potřeby.

Tyto snahy jsou zásadní nejen pro řešení současných nedostatků v dovednostech, ale také pro zajištění toho, aby se sektor cestovního ruchu vyvíjel v souladu s hodnotami udržitelnosti, digitalizace a inkluze. Investice do budování kapacit a inkluzivního školení je investicí do budoucí odolnosti a konkurenceschopnosti cestovního ruchu v celé Evropě.

5.3 Přístup založený na důkazech a datech: GIS služby pro představitele plánovacích struktur a uživatele

Územní plánování a rozvoj cestovního ruchu mohou být účinné pouze tehdy, pokud jsou založeny na reálných, spolehlivých datech a terénních šetřeních. Zajištění přístupnosti není pouze technickým či designovým úkolem, ale také sociální záležitostí. Aby tvůrci rozhodnutí a plánů mohli správně reagovat na existující potřeby, je nutné mít přesné a důvěryhodné informace o stavu stávající infrastruktury, existujících mezerách a potřebách osob se zdravotním postižením. Proto je při plánovacím procesu nezbytné uplatňovat přístup založený na datech. Ten podporuje tvůrce rozhodnutí a plánů spolu s poskytovateli služeb v identifikaci cílených zásahů a efektivnějším využívání dostupných zdrojů.

Je tedy nezbytné pravidelně hodnotit infrastrukturu související s cestovním ruchem, aktualizovat a shraňovat data, identifikovat nedostatky a sdílet osvědčené postupy. Tyto kroky přispívají k tomu, aby více lidí mohlo využívat volnočasové aktivity a objevovat krásy přírody. Dobře strukturovaná a spolehlivá databáze nejen usnadňuje práci tvůrcům rozhodnutí a plánů, ale také přímo pomáhá osobám se zdravotním postižením nebo jinými speciálními potřebami při plánování cest. Z tohoto důvodu je sběr a dostupnost přesných a důvěryhodných informací velice důležitá.

Dnes umožňují Geografické Informační Systémy (GIS) zobrazovat a analyzovat různé typy dat v prostorovém kontextu. Z pohledu plánování přístupného cestovního ruchu jsou GIS obzvláště cenné, protože umožňují mapování stávajících přístupných míst, zařízení a služeb. To pomáhá identifikovat oblasti, které postrádají přístupnost nebo vyžadují zlepšení, a zároveň poskytuje informace, které jsou snadno interpretovatelné a využitelné i pro osoby se zdravotním postižením.

Nástroje založené na GIS podporují informované plánování a rozvoj služeb prostřednictvím interaktivních map, filtrovatelných datových sad a vizualizací, které zohledňují perspektivu uživatele. Web Accessibility Viewer (WAV), vyvinutý v rámci projektu Spaces4All, slouží tomuto účelu. Poskytuje aktuální data pro tvůrce rozhodnutí a poskytovatele služeb, a zároveň informace o přístupnosti turistických míst lidem se zdravotním postižením.

WAV a podobné nástroje jsou kriticky důležité jak pro tvůrce rozhodnutí a plánů, tak pro osoby se zdravotním postižením. Zatímco organizace odpovědné za regionální rozvoj sbírají data o nepřístupných místech a mezerách v přístupných službách a využívají je k určení prioritních zásahů a územního pokrytí, uživatelé získávají informace o přístupných ubytovacích zařízeních, restauracích, turistických atrakcích a dopravních spojkách. Díky interaktivním mapám, databázím a plánovačům tras si návštěvníci mohou plánovat své cesty dopředu podle svých individuálních potřeb, vyhnout se překážkám, jako jsou schody, prudké svahy nebo úzké průchody.

Pro efektivní fungování GIS systémů je nezbytné pravidelně aktualizovat databáze. K tomu je důležité aktivně zapojit veřejné instituce, místní samosprávy, občanské organizace

a místní turistické kanceláře do sběru a ověřování dat, a také integrovat zpětnou vazbu uživatelů. Dále je nutné zajistit digitální a jazykovou přístupnost (například rozhraní kompatibilní s čtečkami obrazovky a vícejazyčný obsah) a vybudovat udržitelný provozní a finanční model pro dlouhodobé fungování.

Kvalitní data, zejména pokud jsou zaznamenána ve standardizovaném a strukturovaném formátu, mohou sloužit jako základ pro plánování, přípravu projektů a tvorbu strategických dokumentů.

5.4 Propagace digitálních nástrojů v cestovním ruchu, podporovaná EU Digital Compass a Tourism Data Space

Digitalizace patří mezi nejdůležitější nástroje pro rozvoj inkluzivního cestovního ruchu, zejména ve venkovských oblastech. Digitální řešení pomáhají překonávat geografické bariéry, zlepšují přístup k informacím a poskytují spolehlivé nástroje pro osoby se zdravotním postižením při plánování a realizaci cest. Evropská unie podporuje tento přechod prostřednictvím strategických rámců, jako je EU Digital Compass 2030 a neustále se rozvíjející European Tourism Data Space, přičemž oba směřují k urychlení digitální transformace cestovního ruchu a souvisejících odvětví.

EU Digital Compass 2030 stanovuje digitální vizi Evropy pro rok 2030, založenou na čtyřech klíčových pilířích: digitální dovednosti, bezpečné a udržitelné digitální infrastruktury, digitální transformace podniků a digitalizace veřejných služeb. Tyto oblasti jsou zvláště relevantní pro rozvoj přístupného cestovního ruchu.

Pokud jde o digitální dovednosti, je nezbytné, aby poskytovatelé turistických služeb a místní úřady měli znalosti o digitálních nástrojích a standardech přístupnosti. Rozvoj těchto kompetencí přispívá k poskytování inkluzivních služeb a efektivnímu využívání řešení založených na datech. Kromě rozvoje lidských zdrojů je zásadní zajistit, aby venkovské oblasti měly přístup k aktuálním a přístupným informacím o cestovním ruchu, umožněný vysokorychlostním internetem, cloudovými službami a interoperabilními digitálními platformami.

V případě digitalizace malých a středních podniků působících v cestovním ruchu a místních samospráv se často ukazuje, že jim chybí komplexní strategie digitalizace. Základní význam má však zpřístupnění webových stránek, turistických portálů a online plánovacích nástrojů (např. kompatibilita se čtečkami obrazovky, použití piktogramů a srozumitelný obsah). Implementace online rezervačních systémů s filtry přístupnosti a uživatelsky přívětivých marketingových nástrojů může přilákat širší publikum - včetně osob se zdravotním postižením.

Iniciativa **European Tourism Data Space** podporuje sdílení dat, inovace a spolupráci v turistickém sektoru. Vytváří bezpečné a interoperabilní prostředí, ve kterém mohou zainteresované subjekty sdílet svá data a činit informovanější rozhodnutí.

Z pohledu venkovského a přístupného cestovního ruchu to znamená, že jsou k dispozici strukturovaná, pravidelně sbíraná data o ubytování, dopravě, atrakcích a trasách, umožňující jejich viditelnost na evropské úrovni. Shromážděná data jsou aktualizována v reálném čase a je do nich integrována zpětná vazba uživatelů, což zajišťuje, že informace jsou vždy přesné a aktuální.

Účast v rámci Data Space regionům nabízí možnost prezentovat svou nabídku přístupného cestovního ruchu, sledovat svůj pokrok a společně s ostatními evropskými destinacemi objevovat a spoluvytvářet inovativní řešení.

Kromě dvou již zmíněných iniciativ je dnes k dispozici široká škála digitálních nástrojů pro cestovní ruch, které pomáhají zlepšit přístupnost a inkluzivitu. Patří sem **interaktivní mapy a plánovače tras** s filtry přístupnosti, které umožňují uživatelům vyhnout se schodům, identifikovat svahy nebo najít přístupné toalety. **Mobilní aplikace** poskytují aktuální informace o přístupnosti s podporou vícejazyčného obsahu a kompatibilitou se čtečkami obrazovky, zatímco **virtuální prohlídky a 360° zážitky** umožňují osobám se zdravotním postižením destinace předem prozkoumat. **Online rezervační systémy**, které integrují informace o přístupnosti, představují základní požadavek, zajišťující, že všichni návštěvníci mohou učinit informované rozhodnutí, a **systémy doporučení založené na umělé inteligenci** nabízejí návrhy přizpůsobené individuálním potřebám.

Tyto nástroje nejen podporují samostatné cestování osob se zdravotním postižením, ale také výrazně zlepšují celkový zážitek návštěvníků a zvyšují konkurenceschopnost destinací.

5.5 Výhled do budoucna: Konzultanti pro přístupnost pro podporu orgánů při plánování a realizaci, včetně monitorování implementace strategie

V mnoha případech jsou aspekty přístupnosti řešeny až na konci projektu nebo pouze formálně, což snižuje jejich efektivitu a inkluzivitu investic. Navíc mnoho **místních orgánů postrádá potřebnou odbornost** ohledně standardů přístupnosti a osvědčených postupů, i když **strategie EU a národní strategie stále častěji vyžadují inkluzivní přístup**. Praktickým řešením tohoto problému je zapojení **Konzultantů pro přístupnost**. Jejich zapojení od fáze plánování až po hodnocení zajišťuje, že každý rozvoj či investice splňuje požadovaná kritéria a plně odpovídá potřebám osob se zdravotním postižením. Kromě zajištění souladu se standardy tito odborníci podporují také integraci směrnic EU a přispívají k návrhu skutečně inkluzivních řešení díky svým specializovaným znalostem.

Odpovědnosti Konzultantů pro přístupnost zahrnují zajištění toho, aby projekty od konceptuální fáze splňovaly zásady a standardy přístupnosti, a později monitorování toho, zda realizace odpovídá předepsaným požadavkům. Současně koordinují spolupráci s relevantními aktéry a v případě potřeby je zapojují do testovacích procesů.

Tito odborníci mohou působit na různých úrovních a pomáhat rozhodovacím orgánům na úrovni obcí, krajů nebo regionů. Obce je mohou najímat jako konzultanty, což jim umožňuje přímo se účastnit rozvojových procesů. Na regionální a národní úrovni lze vytvořit síť odborníků, která umožní místním orgánům přístup k odpovídajícím konzultantům podle potřeby. Pravidelné školení a profesní rozvoj těchto expertů lze podporovat prostřednictvím již zmíněného EU Pact for Skills a národních vzdělávacích programů.

Zapojení Konzultantů pro přístupnost má dlouhodobý strategický význam. Zajišťuje, že přístupnost není vnímána jako jednorázový úkol projektu, ale jako kontinuální součást všech rozvojových aktivit. Jejich angažovanost zlepšuje kvalitu investic, zajišťuje efektivní využití zdrojů a posiluje institucionální učení a udržitelnou realizaci.

5.6 Spolupráce na certifikačních systémech přístupnosti

Přestože je důležité integrovat principy a kritéria přístupnosti, je zásadní navázat spolupráci s existujícími **certifikačními schématy**, aby byla zajištěna důvěryhodnost a viditelnost na mezinárodním turistickém trhu. Takové certifikace poskytují objektivní měřítko, kterým mohou poskytovatelé služeb a destinace prokazovat svůj závazek k inkluzivitě, a zároveň nabízejí spolehlivé a transparentní možnosti pro osoby se zdravotním postižením.

Existuje celá řada evropských i národních certifikačních systémů, které ověřují přístupnost služeb. Mezi příklady patří **ENAT (European Network for Accessible Tourism) Quality Label**, norma **ISO 21902:2021 standard**, týkající se turismu a zdravotního postižení, stejně jako národní certifikace a značky, jako je například **Slovenia's Green Scheme** nebo certifikace **Access4you**. Dále lze zmínit **European Access City Award**, který slouží jako příklad osvědčené praxe a podporuje inkluzivní rozvoj na úrovni měst.

Spolupráce může probíhat na různých úrovních: **obce a poskytovatelé služeb** se mohou přímo zapojit do certifikačních programů, zatímco **regionální** pilotní projekty mohou sloužit jako model pro další destinace. Na **národní úrovni** lze vytvořit expertní a institucionální síť, které podporují a usnadňují certifikační proces. Účast lze rovněž podpořit prostřednictvím financování a školení, což pomáhá překonat bariéry spojené s náklady a nedostatkem znalostí.

Zapojení do certifikačních schémat přístupnosti nejen prokazuje závazek poskytovatelů k inkluzivitě, ale zároveň má významnou **marketingovou hodnotu**. Certifikáty a značky lze **komunikovat na mezinárodních trzích**, čímž se zvyšuje konkurenceschopnost a viditelnost destinací. Na strategické úrovni taková spolupráce zajišťuje, že přístupnost není vnímána jako jednorázový požadavek projektu, ale jako **nedílná a pevně integrovaná součást rozvoje cestovního ruchu**.

5.7 Usnadnění přístupu k právům: Evropská karta osob se zdravotním postižením a Evropská parkovací karta

Přístupný cestovní ruch není jen o zlepšování infrastruktury a služeb, ale také o zajištění účinného uplatňování **práv osob se zdravotním postižením** v každodenním životě i na cestách za dovolenou. Jednotný systém průkazů, zavedený Evropskou unií, jako je **Evropská karta pro osoby se zdravotním postižením** a **Evropská parkovací karta**, v tomto ohledu hrají klíčovou roli. Tyto nástroje zajišťují, že práva osob se zdravotním postižením jsou uznávána napříč hranicemi, čímž posilují mobilitu a princip rovného zacházení v členských státech EU.

Evropská karta pro osoby se zdravotním postižením poskytuje lidem se zdravotním postižením jednotný průkaz, prostřednictvím kterého mohou využívat různé výhody a služby, například v **kulturních institucích, zařízeních pro volný čas nebo v dopravě**. Jednou z hlavních výhod je, že držitelé karty mohou předem vědět, na jaká práva a výhody mají nárok v konkrétní zemi, což jim umožňuje plánovat své cesty s větší jistotou a předvídatelností.

Evropská parkovací karta je dalším důležitým nástrojem, který poskytuje harmonizovaná parkovací práva v zemích EU. Díky této kartě mohou osoby se zdravotním postižením **snáze využívat turistické služby a atrakce**, zejména v oblastech, kde je **veřejná doprava omezená**.

Oba průkazy jsou úzce propojeny se strategiemi přístupného cestovního ruchu: **zvyšují důvěru a předvídatelnost pro cestovatele** se zdravotním postižením a přispívají k posilování inkluzivního image destinací. Místní orgány a poskytovatelé služeb mají proto důležitou roli při přípravě na akceptaci těchto karet, komunikaci možností, které nabízejí, a jejich začlenění do místních turistických ekosystémů - například v **systémech prodeje vstupenek nebo v parkovacích zařízeních**.

Na strategické úrovni přináší účast a uznávání těchto karet několik výhod:

- mohou být zahájeny **kampaně na zvyšování povědomí a školení** pro aktéry cestovního ruchu,
- mohou být realizovány **regionální pilotní projekty**, sloužící jako modely pro jiné destinace,
- **digitální integrace karet** umožňuje turistům přístup k informacím o nárocích a službách již během fáze plánování cesty prostřednictvím online platform.

Evropská karta pro osoby se zdravotním postižením a Evropská parkovací karta tedy **nejsou pouhými administrativními nástroji**, ale silnými nástroji pro podporu inkluzivního cestovního ruchu, které zvyšují konkurenceschopnost a atraktivitu destinací na turistickém trhu.

6. Systematické začleňování a širší uplatnění

Hlavním cílem této kapitoly - a celého dokumentu - je zajistit, aby se přístupný cestovní ruch nestal pouze projektem či dočasnou iniciativou, ale stal se integrální součástí územního plánování a rozvoje cestovního ruchu ve venkovských regionech střední Evropy. Jeho dosažení vyžaduje formulaci jasné, realistické, avšak ambiciózní vize, která propojí dosavadní dosažené výsledky s budoucími dlouhodobými cíli a zároveň je zasadí do relevantních strategických rámců Evropské unie.

6.1 Vize

Vize projektu CE-Spaces4All byla již do značné míry načrtnuta v předchozích kapitolách: *Plně inkluzivní turistické regiony ve střední Evropě, kde si každý člověk - bez ohledu na zdravotní postižení - může užívat kulturní, přírodní a rekreační zážitky, a to jak v odlehlých, tak ve venkovských destinacích.*

Tato vize předpokládá střední Evropu **do roku 2035 a dále**, kde:

- **Přístupnost** je základním principem ve všech rozvojových aktivitách v cestovním ruchu - od plánování až po provoz.
- **Osoby se zdravotním postižením a/nebo jejich zástupné organizace** jsou aktivními partnery při rozvoji cestovního ruchu a v rozhodovacích procesech na všech územních úrovních.
- **Venkovské regiony** - které dlouhodobě čelily ekonomickým a infrastrukturním nevýhodám - se stávají konkurenčními a inkluzivními turistickými destinacemi, přispívajícími k posílení místní ekonomiky a sociální koheze.
- **Řešení založená na datech a digitálních technologiích** se stávají součástí každodenní praxe, umožňující jak představitelům plánovacích struktur, tak návštěvníkům bezproblémový přístup k přesným a spolehlivým informacím o přístupnosti.

6.2 Prezentace výsledků na různých územních úrovních

Strategie a výsledky projektu by se měly dostat k **činitelům v rozhodování a plánování, poskytovatelům služeb a dalším zainteresovaným stranám**, které je mohou prakticky využít. Proto se doporučuje **široká integrace a efektivní komunikace** výstupů Strategie na **místní, regionální, národní i evropské úrovni**.

Místní úroveň je nejpřímější úrovní přístupného cestovního ruchu, kde se odehrávají skutečné turistické zážitky a kde se naplňuje podstata přístupného turismu. Zde má klíčový význam aktivní zapojení obcí, poskytovatelů turistických služeb, občanských organizací a místních komunit.

Doporučuje se šíření výsledků prostřednictvím workshopů, školení a studijních návštěv. Dále je nezbytné začlenit aspekty přístupnosti do místních rozvojových a plánovacích dokumentů a zajistit kontinuální vzdělávání relevantních aktérů za účelem zlepšení kvality poskytovaných služeb.

Regionální úroveň hraje klíčovou roli při systematickém začleňování přístupného cestovního ruchu, protože na jedné straně koordinuje místní iniciativy a na druhé je propojuje je s národními politikami a strategiemi.

Národní úroveň je odpovědná za vytváření strategického rámce a legislativního zázemí a za zajištění koordinace na makroúrovni. Prioritním cílem je začlenit principy přístupnosti do národních strategií cestovního ruchu a operačních programů a podporovat odborné uznání a networking Konzultantů pro přístupnost.

Dále je nutné vyvinout národní systémy sběru dat a monitorování, které umožní sledovat pokrok v oblasti přístupnosti, a zároveň rozšířit a zpřesnit statistiky v oblasti cestovního ruchu.

Na úrovni EU je možné usnadnit výměnu zkušeností mezi zeměmi, podporovat vzájemné učení a inovace a přispívat k rozvoji společných standardů a nástrojů. Tím se napomáhá iniciativám na úrovni EU, jako je European Tourism Data Space, Pact for Skills in Tourism a Strategie práv osob se zdravotním postižením 2021-2030. Na úrovni EU by bylo vhodné zřídit Central Europe Accessible Tourism Data Hub (volně přeloženo jako Datová Platforma pro Přístupný Turismus ve Střední Evropě), který by byl plně integrován do European Tourism Data Space. Tento datový hub by umožnil, aby data související s přístupností ze středoevropského regionu byla dostupná a interoperabilní na evropské úrovni, čímž by se posílil společný evropský ekosystém přístupného cestovního ruchu a podporoval rozvoj inkluzivního cestovního ruchu.

6.3 Udržování spolupráce

I po ukončení projektu je nezbytné pokračovat ve spolupráci. Je důležité, aby ustanovená partnerství, síť a digitální platformy (WAV) zůstaly aktivní i po skončení projektu.

Formalizaci této spolupráce může podpořit Memorandum o Porozumění, vypracované v rámci projektu.

Na základě výsledků projektu se doporučuje zřídit „Central European Accessible Tourism Network“ (volně přeloženo jako „Středoevropskou síť pro přístupný cestovní ruch“), která by propojovala národní, regionální a místní turistické organizace, obce,

odborné a občanské aktéry (včetně organizací zastupujících osoby se zdravotním postižením). Tato síť by mohla sloužit jako platforma pro průběžnou výměnu zkušeností a vzájemné učení, a zároveň zajišťovat příležitosti pro prosazování politik na místní, národní i evropské úrovni.

Společná digitální znalostní báze - například navrhované **Central Europe Accessible Tourism Data Hub** (volně přeloženo jako “Centrum Dat o Přístupném Turismu ve Střední Evropě”), nebo společná informační platforma - by podporovala pravidelnou aktualizaci informací, společné sledování ukazatelů a šíření osvědčených postupů.

Udržitelné fungování partnerské sítě vyžaduje zajištění **finančních, lidských a infrastrukturních zdrojů**, které mohou být částečně pokryty z fondů EU (např. Interreg, Erasmus+, Horizon apod.) nebo z národních zdrojů.

6.4 Komunikace a propagace

Úspěšné **začleňování koncepce přístupného cestovního ruchu** závisí na povědomí klíčových aktérů - rozhodovacích orgánů, poskytovatelů služeb a turistů z cílových skupin - o **důležitosti přístupnosti a o dostupných možnostech a nástrojích**.

Dosáhnout toho vyžaduje **dobře navrženou, vícekanálovou komunikaci a propagaci**, která účinně zvyšuje povědomí o **přínosech a praktické implementaci inkluzivního cestovního ruchu** u co nejširšího publika.

Dále hraje **komunikace klíčovou roli** při zajištění **viditelnosti, přijatelnosti a dlouhodobé udržitelnosti** strategie.

Šíření výsledků projektu a klíčových sdělení by mělo probíhat prostřednictvím **různých kanálů přizpůsobených potřebám konkrétních cílových skupin** - včetně **digitálních platforem** (např. sociální sítě: Instagram, Facebook), vzdělávacích videí, tištěných materiálů (např. letáky, brožury) a **audiovizuálních nástrojů** (např. propagační videa, obsah ve VR).

Kromě toho by komunikace měla probíhat také prostřednictvím evropských a národních **turistických platforem, newsletterů, odborných publikací a během workshopů a konferencí**.

Komunikační aktivity jsou úzce propojeny s **Evropskou kartou pro osoby se zdravotním postižením, Evropskou parkovací kartou a European Tourism Data Space**, které všechny zlepšují přístup k informacím a podporují spolupráci na evropské úrovni v oblasti přístupného cestovního ruchu.

6.5 Možnosti financování

Realizace cílů strategie vyžaduje dlouhodobé a udržitelné financování, kde poskytují stabilní finanční základ fondy Evropské unie, národní a regionální podpora a zapojení sektoru služeb.

Fondy Evropské unie

- **Programy Interreg:** Podpora přeshraniční spolupráce, územního rozvoje a inovativních projektů v oblasti přístupného cestovního ruchu.
- **Politika soudržnosti - ERDF a ESF+:** Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond Plus poskytují příležitosti pro rozvoj, digitální řešení, posilování kapacit a školení.
- **Erasmus+ a Horizon:** Podpora dalšího vzdělávání a výměny zkušeností mezi odborníky v cestovním ruchu, zejména v oblasti inkluzivního cestovního ruchu.
- **Green Deal a NextGenerationEU:** Podpora udržitelných a ekologicky šetrných investic v cestovním ruchu a inkluzivního rozvoje, včetně obnovy infrastruktury.

Národní a regionální financování

- **Programy rozvoje cestovního ruchu:** Podpora zlepšení infrastruktury, investice do přístupnosti a dotačních schémata pro podporu poskytovatelů služeb.
- **Operační programy a fondy rozvoje venkova:** Podpora místních rozvojových projektů zaměřených nejen na přístupnost, ale také na inovace a regionální rozvoj.

7. Řízení a odpovědnost

7.1 Rámec implementace

Realizace **Společné strategie Spaces4All** bude záviset na **koordinované, víceúrovňové spolupráci** mezi projektovými partnery, regionálními a místními orgány, organizacemi osob se zdravotním postižením, turistickými organizacemi a dalšími relevantními aktéry.

Klíčovým nástrojem této spolupráce je **Memorandum o Porozumění (Memorandum of Understanding - MoU)**, které by měli podepsat partneři a vybraní přidružení partneři zapojení do projektu Spaces4All. MoU vyjadřuje **společný záměr partnerů uplatňovat a prosazovat principy této Strategie i po ukončení projektu**. Poskytuje **organizační rámec pro další spolupráci**, podporuje partnery v začleňování cílů Společné Strategie do jejich vlastní organizační činnosti, včetně plánování, rozvoje a komunikačních aktivit.

Prostřednictvím MoU partneři deklarují svou ochotu:

- udržovat a rozvíjet partnerství vzniklá během projektu,
- vyměňovat si znalosti, data a osvědčené postupy,
- podporovat inkluzivní plánování podložené daty,
- pokračovat v propagačních a školicích aktivitách,
- prozkoumávat budoucí příležitosti pro spolupráci a financování v oblasti přístupného cestovního ruchu.

Hlavními operačními nástroji pro převedení Strategie do praxe jsou **Akční plány**, které budou vypracovány pro **tři pilotní regiony** projektu Spaces4All, a to pro slovinsko-chorvatsko-maďarskou oblast Pomurje, Međimurje a Zala, rakousko-českou přeshraniční oblast spojující Dolní Rakousy a jižní Moravu a Podkarpatský region v Polsku.

Tyto akční plány budou definovat:

- konkrétní kroky k odstranění bariér prostřednictvím místních, národních a přeshraničních aktivit,
- klíčové odpovědné organizace,
- specifické projekty,
- možnosti veřejného a soukromého financování pro realizaci projektů.

Cílem této aktivity je také **budovat nová partnerství a připravit navazující projekty** pro dlouhodobou spolupráci mezi zástupci různých sektorů ve třech projektových regionech, a tím podporovat další společný rozvoj přístupného cestovního ruchu.

Šíření Společné strategie Spaces4All bude založeno na **posilování kapacit a na školicích akcích** pro tvůrce politik, představitele rozhodovacích orgánů a aktéry v cestovním ruchu a v oblasti regionálního rozvoje. Akce budou probíhat:

- na mezinárodní/EU úrovni prostřednictvím závěrečné konference v Bruselu,
- při účasti na klíčových akcích EU pořádaných Evropským fórem pro osoby se zdravotním postižením,
- skrze prezentace na mezinárodních konferencích, kterých se účastní projektoví a přidružení partneři,
- skrze národní semináře na podporu kapacit v každé zemi,
- na místních/regionálních akcích pro obce a regionální orgány v pilotních regionech.

Pokud jde o koordinaci aktivit projektu a o plánované aktivity po jeho ukončení, každému regionu se doporučuje vyčlenit a udržovat **koordinační strukturu** - například využitím

regionálního orgánu, stávajícího turistického sdružení, agentury pro regionální rozvoj nebo instituce zaměřené na přístupnost - která usnadní realizaci, zapojení zainteresovaných stran a také monitorování. Vzhledem k mezinárodní povaze projektu bude samozřejmě přesná struktura určena místní situací a kvalitou přeshraničních vztahů.

Na **nadnárodní úrovni** partneři zamýšlejí udržovat „lehké“ **koordinační mechanismy** - například prostřednictvím řídicí nebo pracovní skupiny složené ze signatářů MoU za účelem výměny informací a sledování pokroku. Setkání by se mohly konat periodicky, v závislosti na dostupných zdrojích, zájmu partnerů a stavu navazujících projektů.

7.2 Role a odpovědnosti klíčových aktérů

Jak již bylo zmíněno, přesná struktura koordinace závisí na situaci v daném regionu, ale orientačně mohou jednotlivé sektory přispět k realizaci Společné strategie Spaces4All následujícím způsobem:

1. Národní orgány

- Přizpůsobit národní politiky v oblasti turismu a osob se zdravotním postižením s ohledem na principy stanovené ve Společné strategii Spaces4All.
- Přidělovat a poskytovat financování a metodickou podporu iniciativám zaměřeným na přístupný turismus.
- Podporovat harmonizaci systémů sběru dat a monitoringu.

2. Regionální a místní orgány

- Integrovat hledisko přístupnosti do územního a turistického plánování.
- Podporovat investice a iniciativy zlepšující přístupnost infrastruktury a služeb.
- Podporovat spolupráci a fungovat jako most mezi organizacemi osob se zdravotním postižením a místními komunitami.

3. Organizace zastupující osoby se zdravotním postižením

- Působit jako klíčoví partneři při plánování a hodnocení a zajišťovat, aby opatření odpovídala skutečným potřebám uživatelů.
- Účast na osvětě a vzdělávacích a konzultačních procesech.

4. Turistické rady a organizace pro řízení destinací

- Propagovat přístupné destinace a komunikovat nabídky podporující inkluzi.

- Podporovat poskytovatele turistických služeb v začlenění do systému certifikace přístupnosti.
- Umožnit sdílení dat a podporovat zviditelňování přístupných služeb.

5. Konzultanti pro přístupnost

- Poskytovat odborné poradenství a asistence plánovacím orgánům a poskytovatelům služeb.
- Podílet se na plánování investic do infrastruktury a dohlížení na jejich realizaci.
- Přispívat ke vzdělávacím aktivitám a rozvoji kapacit.

6. Vzdělávací a výzkumné instituce

- Podporovat vzdělávání, výzkum a inovace v oblasti přístupného cestovního ruchu.
- Sdílet výsledky a šířit znalosti.

7. Soukromý sektor a malé a střední podniky v turismu

- Zlepšovat fyzickou a digitální přístupnost služeb a produktů.
- Účast na vzdělávacích programech a zavádění inkluzivních komunikačních postupů.
- Spolupracovat s místními orgány a organizacemi osob se zdravotním postižením při vývoji a testování nástrojů přístupného turismu.

Zapojení dobře vyvážené a široké škály aktérů uvedených během realizace Společné strategie Spaces4All prostřednictvím Akčních plánů **přispívá k vysoce kvalitnímu rozvoji cestovního ruchu, který skutečně odpovídá potřebám cílových skupin, a tím také podporuje efektivní využití často omezených finančních prostředků.**

7.3 Monitoring, hodnocení a přezkum

Průběh implementace Společné strategie Spaces4All bude sledován prostřednictvím dobrovolného monitoringu a výměny informací mezi partnery, koordinované mechanismem předloženým v Memorandu o Porozumění (MoU).

Společné **klíčové ukazatele výkonnosti** (key performance indicators = KPIs) mohou zahrnovat:

- Účast zainteresovaných stran - počet a sektor zapojených aktérů.
- Zlepšení přístupnosti - zmodernizovaná nebo ohodnocená zařízení a služby.

- Digitální a datová přístupnost - dostupnost informací o přístupnosti na online platformách nebo v GIS nástrojích.
- Budování kapacit - počet vyškolených účastníků a zpětná vazba o kvalitě školení.
- Povědomí a viditelnost - provedené komunikační aktivity, jejich dosah a zapojení publika.

Každý region si může tyto ukazatele přizpůsobit svému kontextu a kapacitám. Partneři mohou společně připravovat krátké roční zprávy shrnující hlavní vývoj a klíčové poznatky.

7.4 Udržení spolupráce

Po poskytnutí počátečního rámce pro spolupráci projekt CE-Spaces4All ustanovuje Memorandum o Porozumění jako základ pro její pokračování ve flexibilní a dobrovolné formě. Partneři se mohou rozhodnout udržovat neformální pracovní kontakty, tematické pracovní skupiny nebo digitální komunikační kanály pro výměnu zkušeností, sdílení dat a koordinaci nových iniciativ.

V závislosti na budoucích příležitostech a dostupných zdrojích se tato spolupráce může postupně rozvíjet směrem k širším networkingovým aktivitám ve střední Evropě a dále a podporovat průběžný dialog a učení v oblasti přístupného cestovního ruchu.

Udržováním komunikace a vzájemné podpory, jak je stanoveno v MoP, mohou partneři zajistit, že Společná strategie Spaces4All zůstane živým referenčním dokumentem - adaptabilním, relevantním a zakotveným ve sdílených hodnotách inkluze, udržitelnosti a inovace.